

Casus-overstijgende Dialoogtafel

Eigen regie en eigen kracht:

Beslissen in dialoog met jeugdige en ouders en aansluiten bij hun behoeften en wensen

INLEIDING

De Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Friesland (www.awtjf.nl) heeft de *dialoogtafelmethodiek* ontwikkeld - een uniek leer- en reflectie-instrument om de kwaliteit en het proces van jeugdhulpverlening te verbeteren. In het kader van de Week van Reflectie zijn op 26 november 2018 twee korte demosessies van casus-overstijgende dialoogtafels gehouden over het thema 'Eigen regie en eigen kracht'. Deze dialoogtafels werden geleid door één van de onafhankelijke voorzitters, die ook de casus-specifieke dialoogtafels voorzit. Aan de hand van concrete voorbeelden uit de casus-specifieke dialoogtafels en relevante elementen uit de literatuur werd het ingebrachte onderwerp vanuit verschillende invalshoeken besproken. Ervaringen werden gedeeld en samen werd nagedacht hoe de eigen kracht en eigen regie van jeugdigen en gezin daadwerkelijk benut en vorm gegeven kan worden in de praktijk. Het heeft mooie inzichten opgeleverd, maar gezien het korte tijdsbestek was er onvoldoende ruimte om bovengenoemd thema uit te diepen. Hieronder presenteren we de resultaten van deze overstijgende dialoogtafels.

Vragen behorende bij het thema:

Zijn wensen en verwachtingen van ouders en jeugdige leidend in de hulpverlening?

Vormen hún ervaringen en hún kijk op de problematiek het uitgangspunt voor de afwegingen van de hulpverlener? Hebben zij invloed op de in te zetten interventies?

Voorbeeld uit casus-specifieke dialoogtafels:

(1) Moeder kreeg tegen haar wens groepstherapie ("...werd in een groep gegooid...")

SUCCESFACTOREN

Vanuit professional:

- Werken met oplossingsgerichte en systeemgerichte methodieken;
- Gebruik maken van cliëntondersteunende methodieken, die jeugdige/ouder helpen bij vraagverheldering (**vraag achter de vraag**) en het maken van keuzes;
- Oog hebben voor en luisteren naar jeugdige/ouder en aan hen laten merken dat zij zijn gehoord (luisteren naar wat jeugdige/ouder **niet** zegt);
- Jeugdige/ouder perspectief bieden;
- Dezelfde taal spreken als jeugdige/ouder;
- Naar mogelijkheden van jeugdige/ouder kijken;
- Gezamenlijk met ouders/jeugdige doelen stellen;
- Jeugdige en ouders meenemen in het hoe en waarom van bepaalde opties en in het proces;

- Jeugdige/ouders het gevoel geven dat ze samen optrekken in de oplossing van de situatie;
- Netwerk rondom jeugdige/ouders bij traject betrekken;
- Gebruik maken van de nieuwe route van Anke Siegers (<http://denieuweroute.com>).

Vanuit instanties:

- Gestandaardiseerde intake met aandacht voor verschillende domeinen;
- Regelmatige team reflectie / intervisie;
- Deskundigheidsbevordering van hulpverleners;
- Experimenteer ruimte voor professionals;
- Regelvrijheid en beschikbaarheid financiering zonder regels.

BELEMMERENDE FACTOREN

Vanuit jeugdige/ouder:

- Ouders en jeugdige verschillen van visie over wat goed is of welke hulp zij zouden willen ontvangen;
- Verslavingsproblematiek;
- Beperkt zelfinzicht bij jeugdige/ouders met licht verstandelijke beperking;
- Verkeerde verwachtingen van de hulp of van wat hulpverlener kan bieden;
- Complexe problematiek, zoals huiselijk geweld;
- Gebrek aan medewerking van ouders als kind uit huis wordt/is geplaatst;
- Ouders zien (gedrag) jeugdige als probleem, terwijl er onderliggende problemen spelen;
- Negatieve beïnvloeding door peergroep.

Vanuit professional:

- Gebrek aan mediation- en luistervaardigheden;
- Communiceren over i.p.v. met jeugdige;
- Gebrek aan samenwerking tussen hulpverlener en gezin;
- Akkoord gaan met korte termijn behoefte bevrediging van jeugdige/ouder zonder verder te kijken naar de achterliggende behoefte;
- Gebrek aan afstemming met jeugdige/ouder over verwachtingen;
- Jeugdige/ouders te hoog inschatten, bijvoorbeeld voor wat betreft IQ en vaardigheden;
- Ouders niet meer informeren als het om jongere van 18 jaar gaat, bijv. omdat jongere dit niet wil;
- Werkdruk;
- Uitgaan van eigen waarden en normen i.p.v. die van de cliënt.

Vanuit instanties:

- Wachtlijsten;
- Niet serieus nemen van jeugdige/ouders door instanties zoals gemeente, woningbouw, zorginstellingen, waardoor stappen vanuit hulpverlener nodig zijn om benodigde hulp te regelen;
- Beperkte financiële middelen;
- Het blijkt soms lastig om hulp op te schalen als dit wordt aangevraagd;
- Onvermogen om maatwerk te bieden, omdat (1) hierdoor regels in een ander domein worden overtreden en (2) hulp volgens vast stramien/met bewezen interventies moet worden aangeboden;
- Bureaucratie en regelgeving rondom financiering van hulp, waarbij voor ieder gezinslid een apart hulpverleningsplan moet worden opgesteld en een integraal gezinsplan niet voldoende is.

AANBEVELINGEN

Voor professionals:

- Wees je bewust van het belang van aansluiten bij ouders en jeugdige;
- Heb respect, zowel voor jeugdige en ouder als voor andere betrokken hulpverleners;
- Luister goed naar ouders en jeugdige en probeer de vraag achter de vraag te achterhalen;
- Kijk breder dan alleen jeugd, er spelen vaak meerdere onderliggende problemen in het systeem;
- Zoek samenwerking met ouders en jeugdige;
- Reflecteer regelmatig met het gezin op de geboden hulp en (tussen)resultaten;
- Werk systeemgericht op cliëntniveau, maar ook met de omgeving van het gezin;
- Werk vanuit een integraal gezinsplan;
- Stimuleer in overleg met gezin korte lijnen met alle bij het gezin betrokken hulpverleners;
- Richt je op beïnvloedbare factoren in het gezin, zodat er beweging ontstaat en het gezin ook resultaat ziet;
- Kijk naar de ruimte die er wel is, o.a. binnen de regelgeving en mogelijkheden, om bij het gezin aan te sluiten;
- Maak gebruik van de omgekeerde toets, waardoor er meer kan dan vaak wordt gedacht (met betrekking tot regelgeving).

Voor instanties/organisaties/gemeenten:

- Heb vertrouwen in de aangestelde hulpverleners en geef hen meer vrijheid in het vaststellen van de benodigde hulp;
- Stel budget beschikbaar voor het bijwonen van overleg met alle betrokken hulpverleners rondom een gezin;
- Werk systeemgericht op organisatieniveau.

CONCLUSIE

Uit bovenstaande overstijgende dialoogtafels bleek dat aansluiting bij behoeften en wensen van jeugdige en ouders in een hulpverleningstraject nog niet vanzelfsprekend is.

Verdere deskundigheidsbevordering op dit gebied lijkt nodig. Zowel beginnende als meer ervaren hulpverleners lijken behoefte te hebben aan concrete handvatten voor hoe je de eigen kracht en eigen regie van jeugdigen en gezin daadwerkelijk kan benutten, terwijl je tegelijkertijd de doelen en veiligheid bewaakt. Door betere aansluiting bij de behoeften en wensen van jeugdige en ouder kan de effectiviteit van de hulpverlening verder toenemen.